

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

 VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Stanislava Vraniaková

Komunikácia

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Stanislava Vraniaková

Kontakt na autora UZ: Spojená škola,
Hlavná 1, 976 56 Pohronská
Polhora
sspolhora@gmail.com

Názov: **Komunikácia v rodine**

Rok vytvorenia: 2014

Oponentský posudok
vypracoval: PaedDr. Darhomíra Tereňová

ISBN 978-80-565-0464-2

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štýlistickou ani grafickou úpravou.

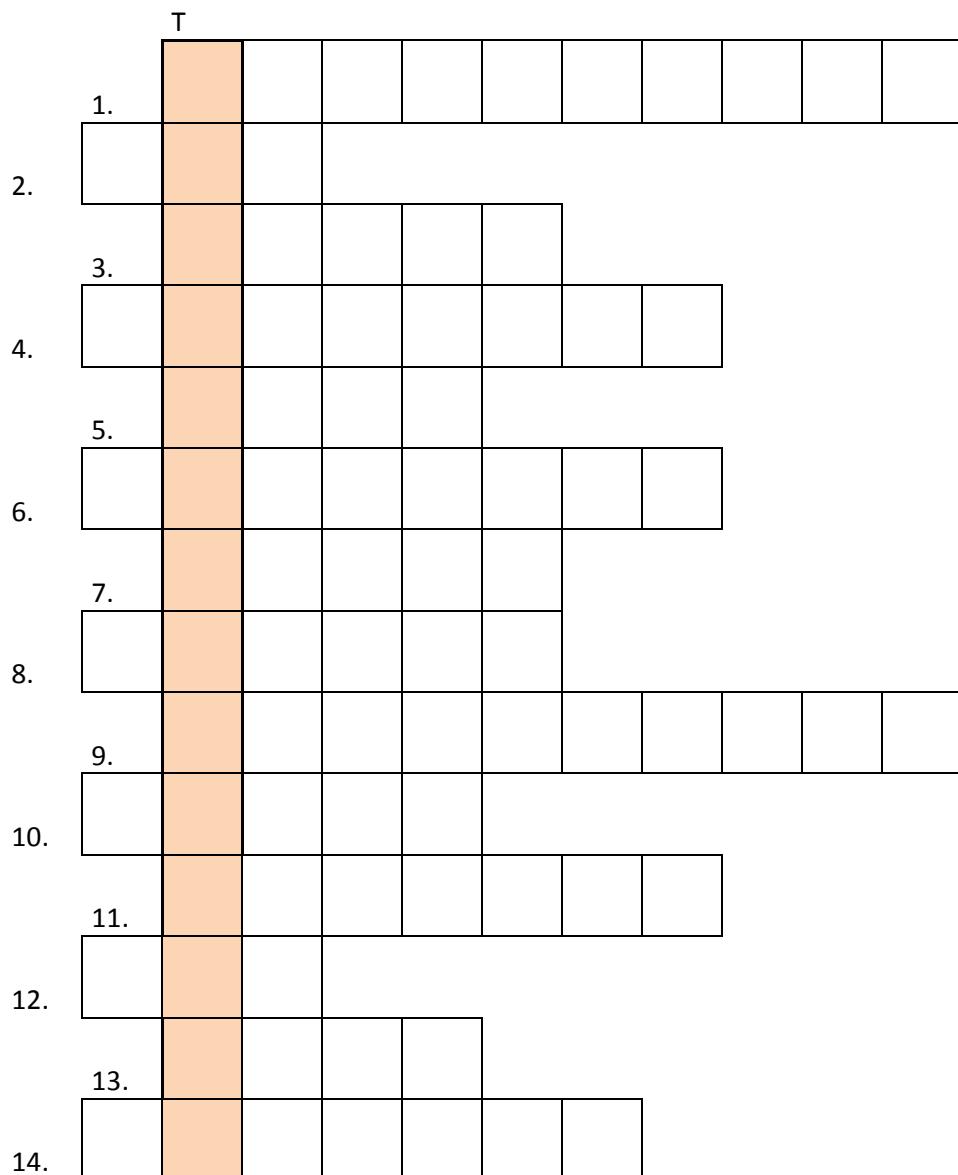
Obsah

1. Čo je to komunikácia – vysvetlenie pojmu	4
2. Druhy komunikácie	6
3. Pravidlá správnej komunikácie – pozdrav.....	10
4. Pravidlá správnej komunikácie – predstavenie sa	12
5. Pravidlá správnej komunikácie – priama komunikácia	14
6. Čo je to komunikácia – krátke testík na záver	28

1. Čo je to komunikácia – vysvetlenie pojmu

Témou pracovného materiálu, ktorý práve držíš v rukách, bude komunikácia. Aby si lepšie porozumel uvedenému pojmu, vylúšti tajničku, ktorá ti napovie, ako sa slovo komunikácia dá povedať iným názvom. Veľa šťastia pri lúštení!

Aktivita: Tajnička

1. praveké zviera

3. loví ryby

2. bývame v ňom

4. opak sukne

5. máme ich v ústach	6. hlavné mesto Maďarska
7. praveké zviera, podobné slonovi	8. spojenie textu a hudby
9. slúži na výrobu elektrickej energie	10. rastú v záhrade
11. slúži na prepravu osôb	12. opak k slovu nie
13. nástroj na šitie	14. výroba koláčov

Komunikácia alebo (vylúštená tajnička).....

je typické pre všetky živočíchy. Ku uvedeným obrázkom uveď, akým spôsobom sa medzi sebou dorozumievajú.

2. Druhy komunikácie

Komunikácia medzi ľuďmi znamená vzájomnú výmenu informácií a môže prebiehať dvomi spôsobmi:

1. pomocou mimiky (pohyby tváre), gest (pohyby rúk), postoja – neverbálna komunikácia
2. pomocou slov – verbálna komunikácia

1. Aktivity na neverbálnu komunikáciu

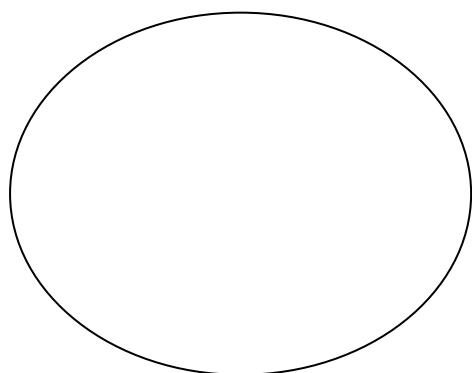
Doplň vetu: Neverbálna komunikácia je dorozumievanie sa pomocou

.....
.....

Gestá: Ku každému obrázku 1. vysvetli, čo uvedené gesto znamená/ prípadne gesto nakresli,

2. nacvič spolu so spolužiakmi scénku len s pomocou gesta, pri dramatizácii nesmiete používať slová!

.....
.....
.....
.....

Úsmev je základom akejkoľvek komunikácie, pomáha nám riešiť mnohé konfliktné situácie či nedorozumenia.

.....

.....

.....

.....

.....

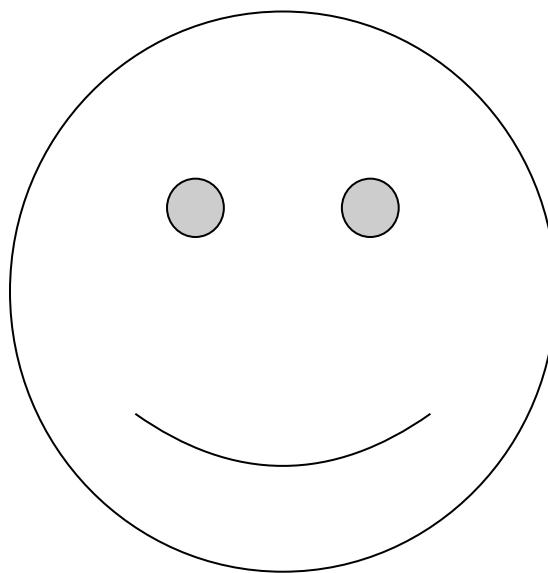
.....

.....

.....

.....

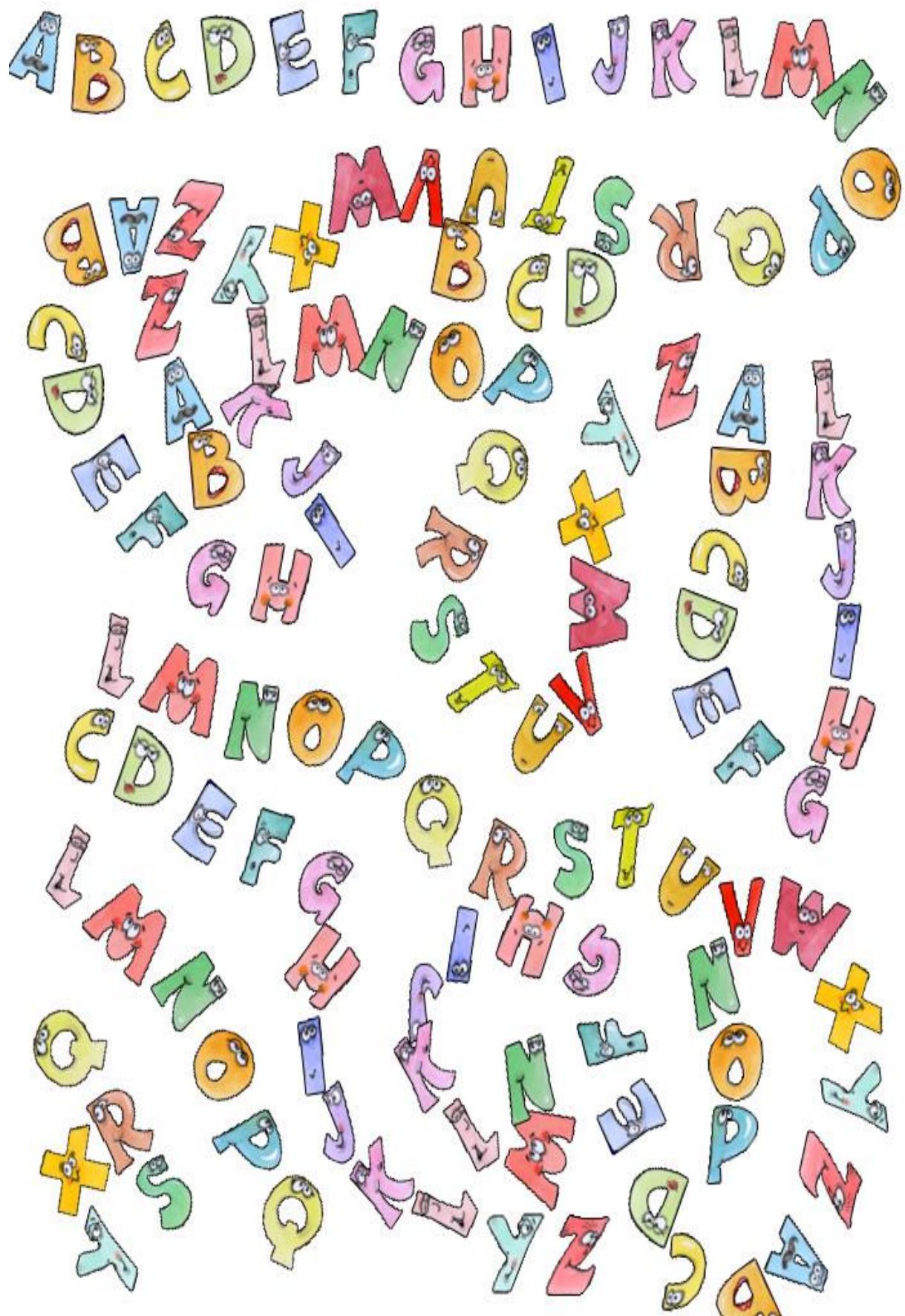
.....

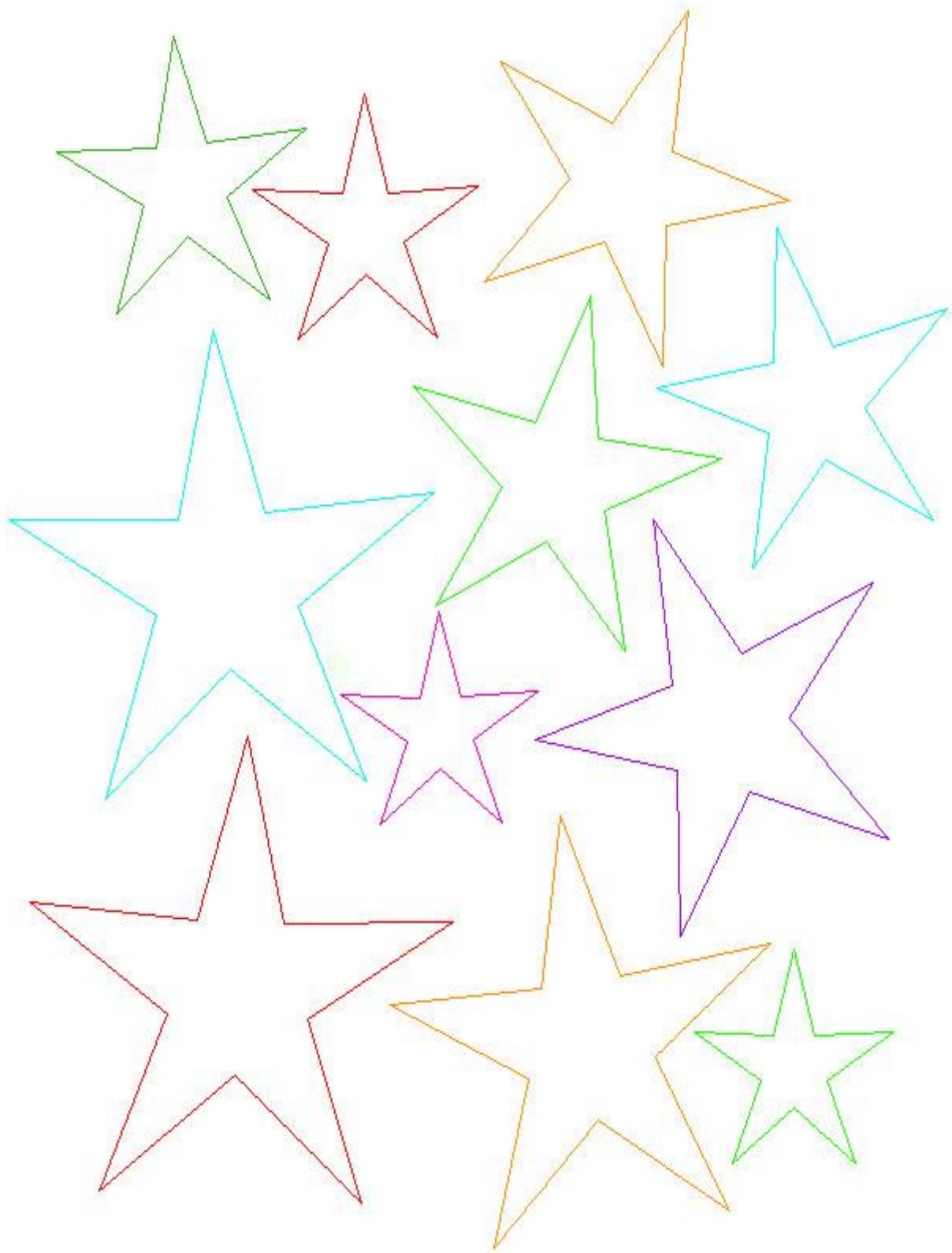

Jednou z najkrajších ľudských emócií je radosť. Radosť z toho, že máme okolo svojich rodičov, trávime s nimi spoločný čas, spolu komunikujeme – odovzdávame si rôzne informácie.

Obrázok vymaľuj farbami, o ktorých si myslíš, že predstavujú radosť.

Na nasledujúcej strane pracovného listu nájdeš farebné písmená, vystrihni ich a pre niekoho zostav odkaz.

Tvojou úlohou je do jednotlivých hviezdičiek vpísat' mená členov Tvojej rodiny, s ktorými najčastejšie komunikuješ. Hviezdičky si môžeš aj vystrihnúť, napísat' do nich krátke venovanie a odovzdať ich tomu, koho meno si tam uviedol.

3. Pravidlá správnej komunikácie – pozdrav

Dôležitou súčasťou komunikácie je pozdrav. Ním nielen začíname rozhovor, ale zároveň ním aj preukazujeme úctu iným ľuďom.

Zdvorilý pozdrav má niekoľko znakov. O tom, ktoré to sú, sa dozvieš z vylúštenej osemšmerovky. Veľa šťastia pri lúštení!

T Č X Í J	(?) ÚSMEV	(?) RUKY
Q Ť I I Š L Č Ď	(?) VLÚDNOSTЬ	
C R S D D Y Á P	(?) PRIMERANÁ	
Z P T O R J G O Y	(?) VZDIALENOSŤ	
P D É B N A E H V N	(?) ZDRAVIACICH	
W R Ž L E D I L E Ň Y L X Y	(?) MILÝ	
A J A D Ú L O Ô T Í O Ú A M I F K U H T	(?) HLAS	
S P V D Ň A S L Ť U D N D S L Á K U Ô Á Q	(?) POHĽAD	
J Á R I Ď Á I Ţ S V N N É P Ú A N Ď L R E U	(?) Z	
O Z O A T L D I D O R R T Ţ K B L Ď K L E Š	(?) DO	
Q Y Č C Ä N Z X S C F Á M E Š I Y H J C L L	(?) OČÍ	
T H Í I Ó F V T L Ô T Y L L R C Ú T Y L I M	(?) RADOST	
E Č C P R I M E R A N Á B R T O V S Ž N	(?) ZO	
O H C L Ň S E Ä	(?) STRETNUTIA	
Á C R I	(?) ČISTÉ	

Vylúštené pojmy vhodne pospájaj a zapíš:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Doplň aj ty tri pravidlá, ktoré by sa podľa tvojho názoru mali dodržiavať pri vzájomnom pozdrave:

1.
2.
3.

Druhy pozdravu vždy závisia od situácie, v ktorej sa nachádzame: či sa zdravíme so svojimi priateľmi, rodinnými príslušníkmi, dospelými či neznámymi ľuďmi. Pri pozdrave každého z nich používame iné slová alebo slovné spojenia.

Tvojou úlohou je ku každému kvietku napísat pozdrav.

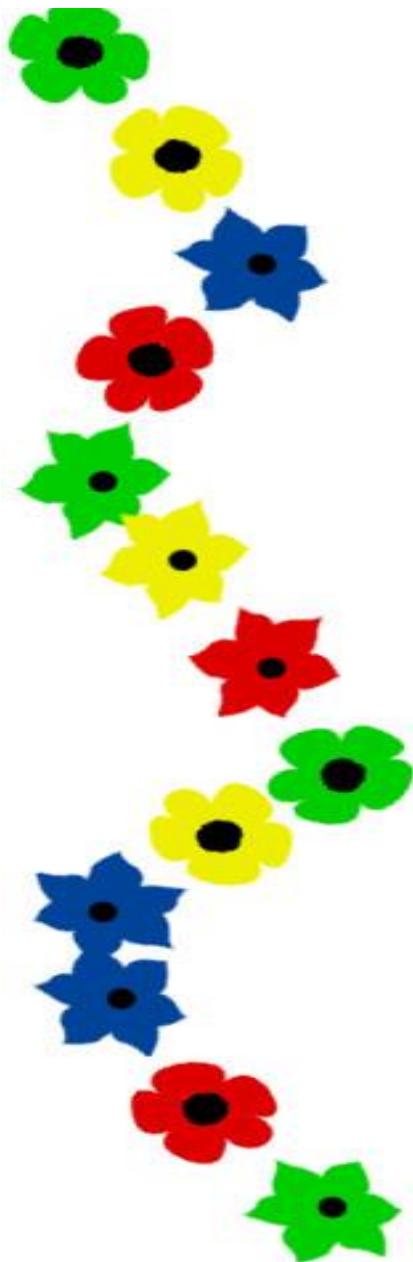
Zelené kvietky: pozdravy, ktoré použiješ pri stretnutí s členmi rodiny.

Žlté kvietky: pozdravy, ktoré použiješ pri stretnutí s kamarátmi.

Modré kvietky: pozdravy dospelým.

Červené kvietky: pozdravy pri stretnutí s neznámymi ľuďmi.

(Pomôcky: Ahoj, dobrý deň, dovidenia...)

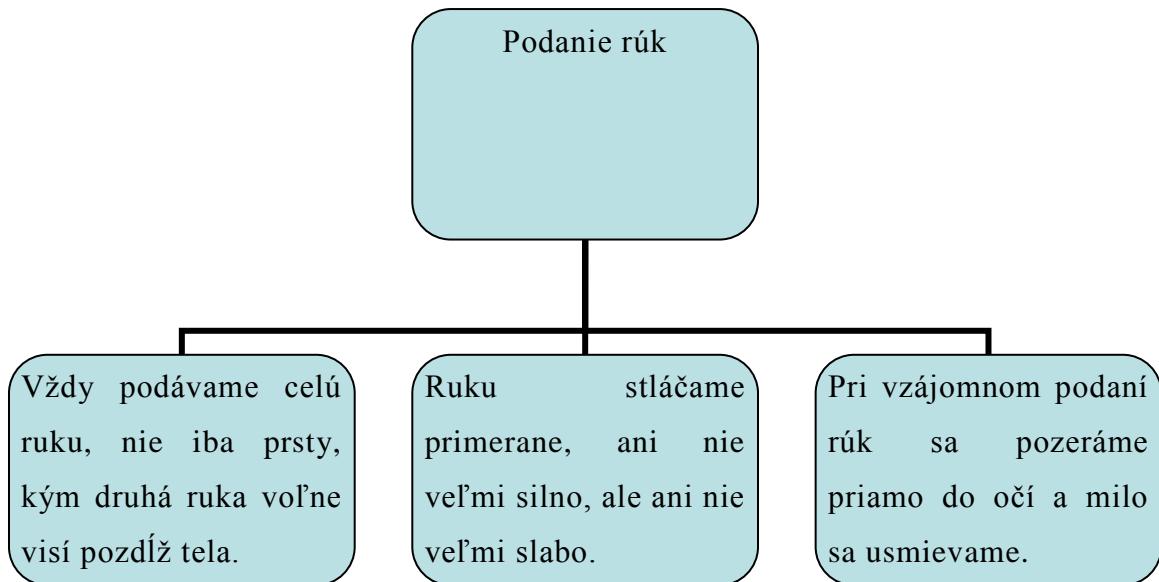
4. Pravidlá správnej komunikácie – predstavenie sa

Slová v komunikácii zohrávajú významnú úlohu. Kým však s niekým začneme komunikovať, po slušnom pozdраве sa musíme aj predstaviť. Tvojou úlohou bude slovne nadviazať na uvedený obrázok a predstaviť si, aké slová si mohli vymeniť dva ľudia pri prvom stretnutí. Slová/slovné spojenia napíš:

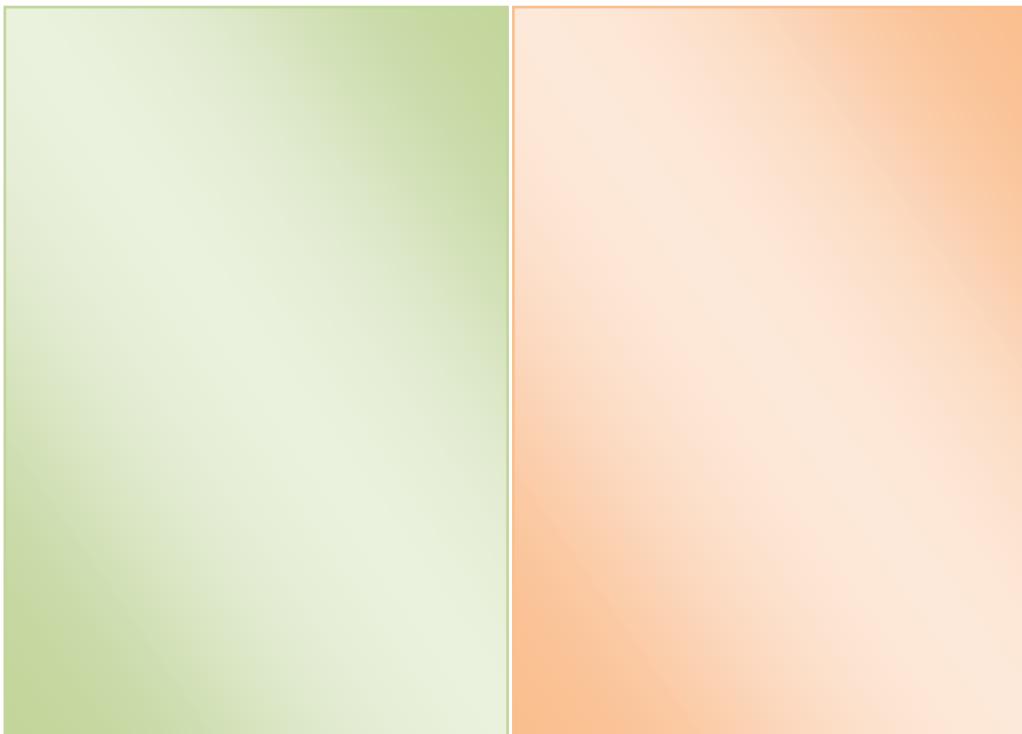
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

K pozdravu patrí aj podanie rúk, ktoré má tiež svoje pravidlá:

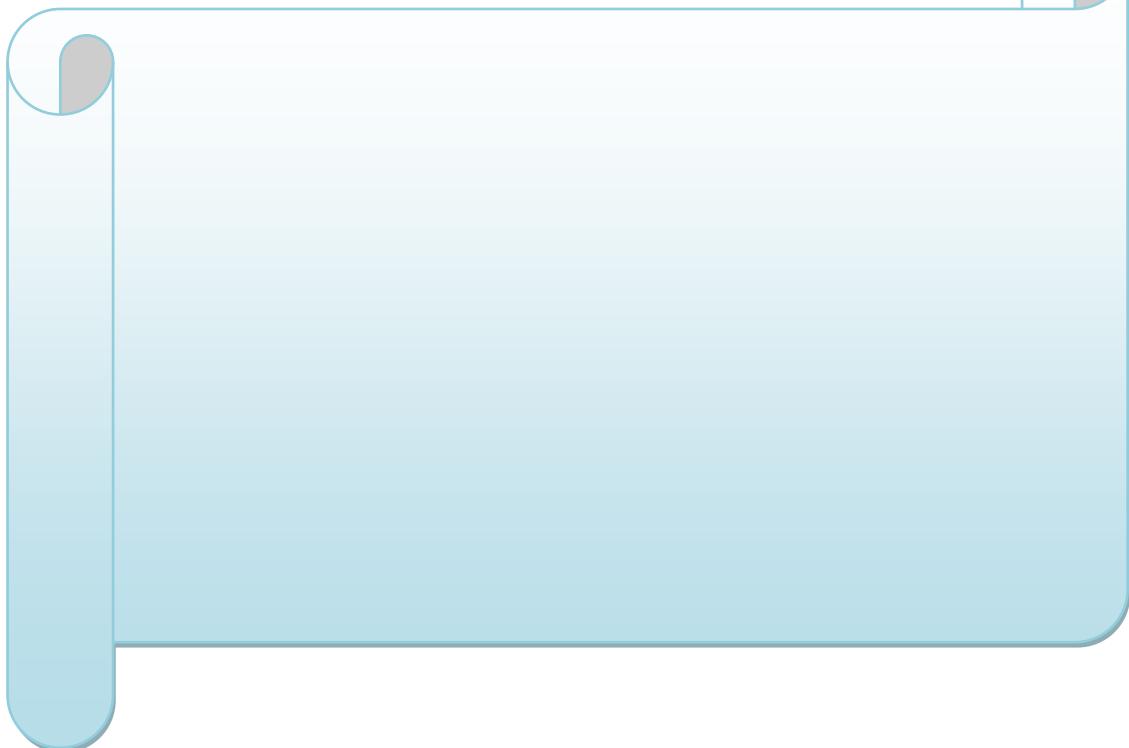
Tvojou úlohou je teraz spolu so spolužiakmi predviest' a priamo nacvičiť správny pozdrav a vzájomné predstavenie sa.

Teraz sa zamysli nad tým, ako prebehlo vaše vzájomné predstavovanie sa a do zeleného rámčeka napíš, čo sa ti páčilo, s čím si spokojný; do červeného vpíš, čo sa vám nepodarilo, čo by si zlepšil a čomu by si sa pri skutočnom pozdrave mal vyhnúť.

A large green rectangular box on the left and a large orange rectangular box on the right, both intended for handwritten responses.

A sem nakresli seba a svojho spolužiaka pri predstavovaní sa:

5. Pravidlá správnej komunikácie – priama komunikácia

Najprv si pozorne prečítaj slovenskú ľudovú rozprávku a dedkovi a babke, ktorí ĭahali repku. Počas písania však niektoré slová vypadli a tvojou úlohou je na základe obrázka do rozprávky doplniť stratené slovo())

Rozprávka:

Kde bol, tam bolo, bola jedna rozprávková krajina,
v ktorej bývali rozprávky. Bývala tam aj rozprávka o dedkovi
a babke, ktorí bývali v malom

Spoločne zasadili repku, spoločne ju polievali a spoločne
sa tešili, keď vyrástli prvé lístky.

Repka utešene rástla, najprv bola len taká maličká,
potom len taká maličká, potom malá, väčšia až...vyrástla taká veľká repa, akú svet ešte
nevidel. Mala krásne červené bruško a zelené
a dedko s babku sa z nej neuveriteľne tešili.

Jedného krásneho rána sa dedko
vytiahne. Čahal dedko repku, ĭahali, ale
Nuž si zavolal babku: „Babkááááá, nože pod' sem, prosím ťa,“ slušne poprosil dedko.

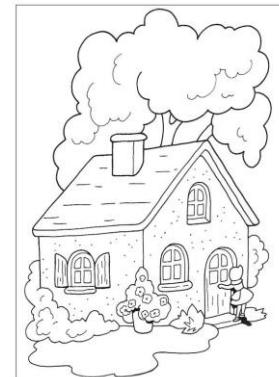
Babka vtedy práve varila rezance s makom, ale keď počula dedka, hned' sa za
ním rozbehla, len čo jej nohy stačili. Chytala babka dedka okolo pása, ĭahali, ĭahali,
ale vytiahnuť veru nemohli, nuž si zavolali na pomoc vnučku
(vymysli meno pre vnučku). Vnučka, babka i dedko ĭahali, ale veru nevytiahli.

„Aha, tamto uteká náš

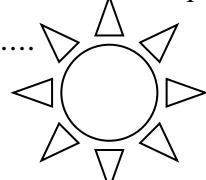
Poprosme ho, nech nám príde pomôcť!“ Dunčo radostne pribehol,
zavrtel chvostíkom, že vie, čo od neho žiadajú, postavil sa za dedka,
babku, vnučku chytil za sukňu a spoločne ĭahali, ĭahali, ĭahali, ale
nevytiahli. Celí unavení a nešťastní si sadli na trávu a tuho
rozmýšľali, čo d'alej.

„Mňau, mňau,“ ozvalo sa vtedy tiché zamňaukanie spoza plota. Mačka Cilka sa
lenivo vyhrievala na
íšť pomáhať dedkovi a babke. Ale keď ju
ochotne im pribehla na pomoc. Takže repku
vnučka, psík i mačička, ale ako ĭahali, tak ĭahali, repku sa im vytiahnuť nepodarilo.

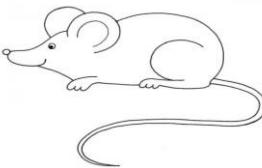
listy (vymaľuj ich)

rozhodol, že repku
vytiahnuť nemohol.

a vôbec sa jej nechcelo
dedko pekne poprosil,
ćahali už dedko, babka,

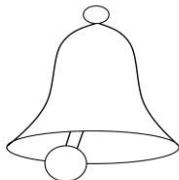
Vtedy z diery v zemi vykukla Hryzka a ked' ju dedko poprosil postavila za mačičku, chytala ju za A tak ľahali a ľahali – dedko repku, vnučka, vnučku psík, psíka mačička a mačičku myška. A ako tak ľahali, repka len povolila, urobila hop a bola vonku. Všetci sa prenáramne tešili a radovali nielen

malá
o pomoc, poslušne sa chvost a začali ľahať.

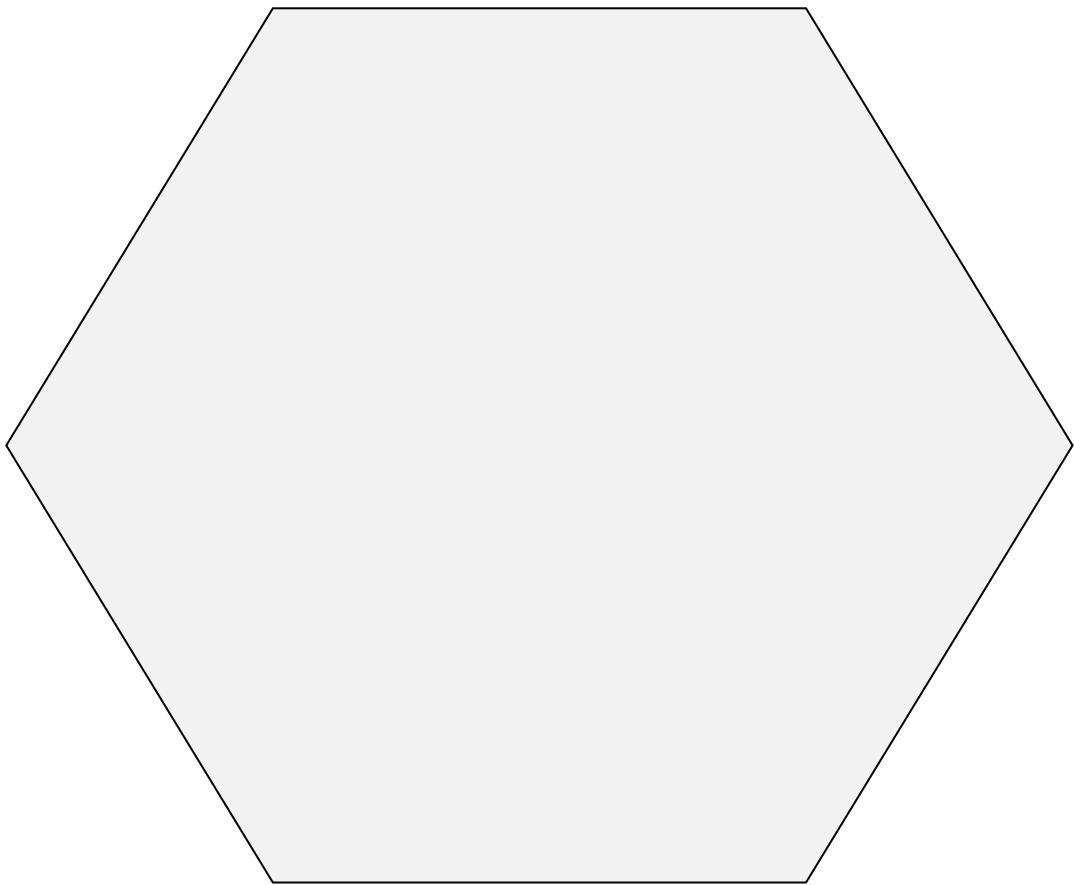
dedka babka, babku

z toho, že je repka von, ale aj z toho, ako si navzájom dokázali pomôcť. A zazvonil
a rozprávky je koniec.

Aktivity:

1. Vypíš všetky postavy z rozprávky:
.....
2. Ktorá postava sa ti najviac páčila?
3. Uved' jej vlastnosti:
4. Nakresli, ako si ju ty predstavuješ:

5. Možno si už túto rozprávku poznal, možno je pre teba nová. Do nasledujúceho obrázka napíš informácie, ktoré sú pre teba známe, ktoré sú pre teba nové a čo by si sa ešte chcel dozvedieť.

Informácie

Vedel som:

Práve som sa dozvedel:

Chcel by som sa ešte dozvedieť:

6. Svoje informácie si porovnaj so spolužiakmi, zistite, čo máte zhodné, čo rozdielne a môžete sa dohodnúť, že si spoločne (skupinová práca) zodpoviete na otázky, ktoré by ste ešte chceli vedieť.

7. Počas skupinovej práce ste všetci museli medzi sebou komunikovať. Na preopakovanie napíš:

a) Ako sa inak nazýva komunikácia?

b) Aké druhy komunikácie poznáme?

c) Napíš aspoň dve zásady zdvorilého pozdravu:

.....

d) Uved' aspoň jednu zásadu pri podávaní rúk:

.....

e) Začiarkni známku, akú si podľa teba zaslúžiš za to, ako si zvládol zásady pozdravu a podávania rúk (do úvahy ber aj spoločný nácvik podávania rúk a predstavovania sa):

Rovnako môžeš ohodnotiť aj svojho spolužiaka a svoje hodnotenia vzájomne prediskutujte:

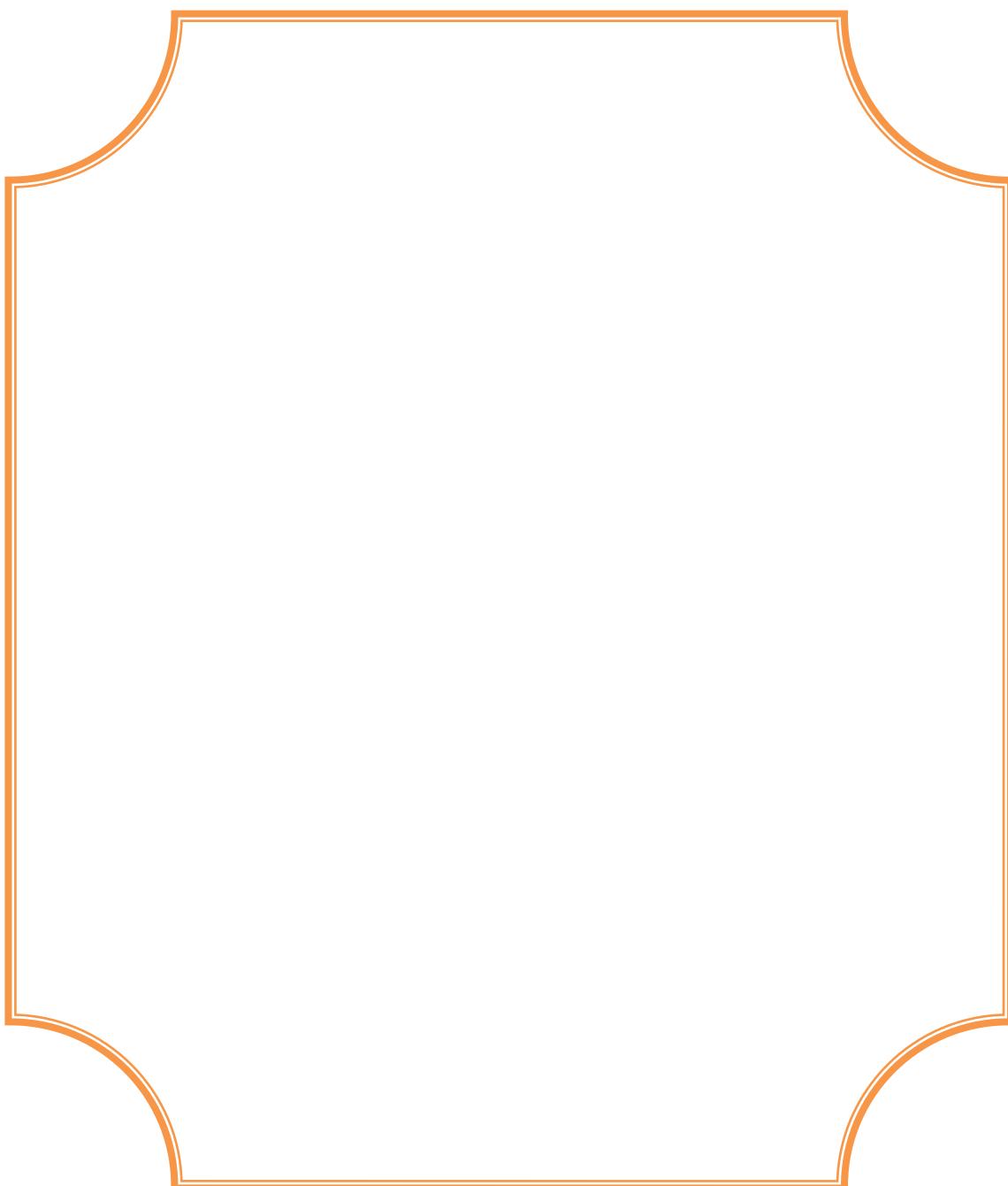

8. Postavičky z rozprávky museli dodržiavať určité pravidlá správnej komunikácie. Do ukážok z textu doplň chýbajúce slová a zhodnoť, či správanie postáv je správne, alebo nie.

Ukážka č. 1.: (Babka a dedko)zasadili repku,ju polievali a sa tešili, keď vyrástli prvé lístky.

Miesto pre tvoj názor a jeho zdôvodnenie:

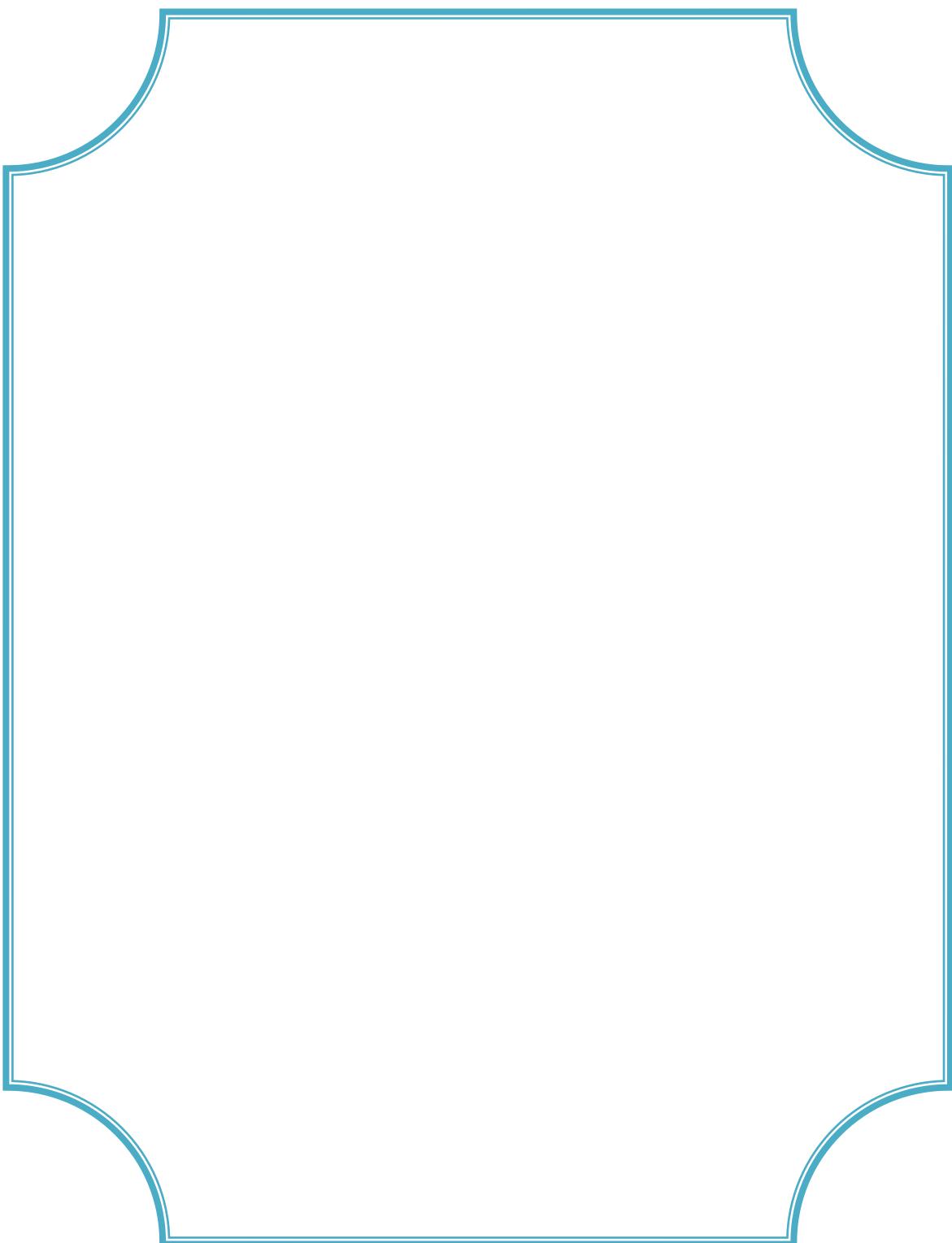
Miesto pre tvoju ilustráciu:

Ukážka č. 2.: Čahal dedko repku, čahal, ale vytiahnuť nemohol. Nuž si zavolal babku:
„Babkááááá, nože pod' sem, prosím t'a,“ dedko.

Miesto pre tvoj názor a jeho zdôvodnenie:

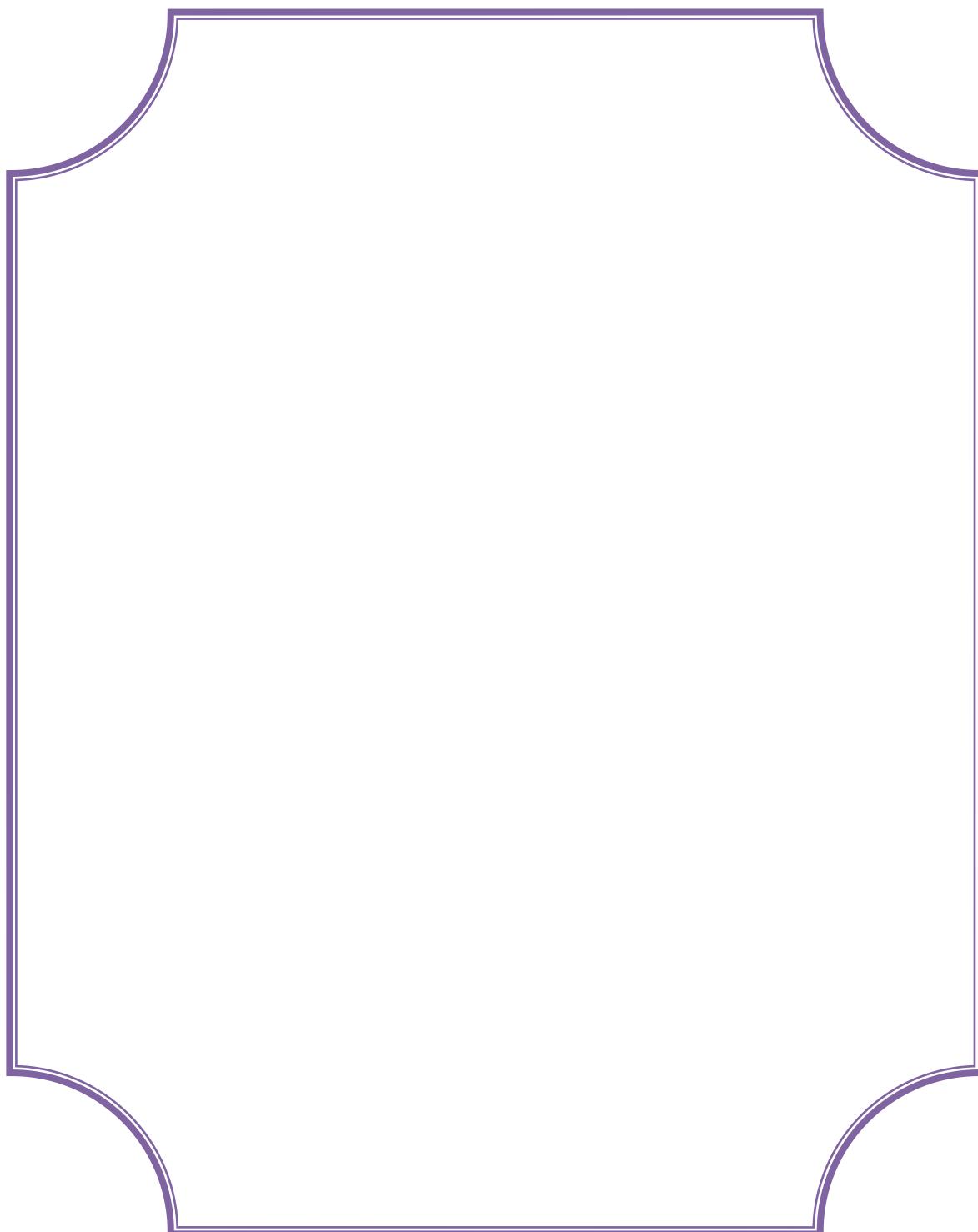
Miesto pre tvoju ilustráciu:

Ukážka č. 3.: Dunčo pribehol, zavrtel chvostíkom, že vie, čo od neho žiadajú, za dedka, babku, vnučku chytil za sukňu a ĭahali, ĭahali, ĭahali, ale nevytiahli.

Miesto pre tvoj názor a jeho zdôvodnenie:

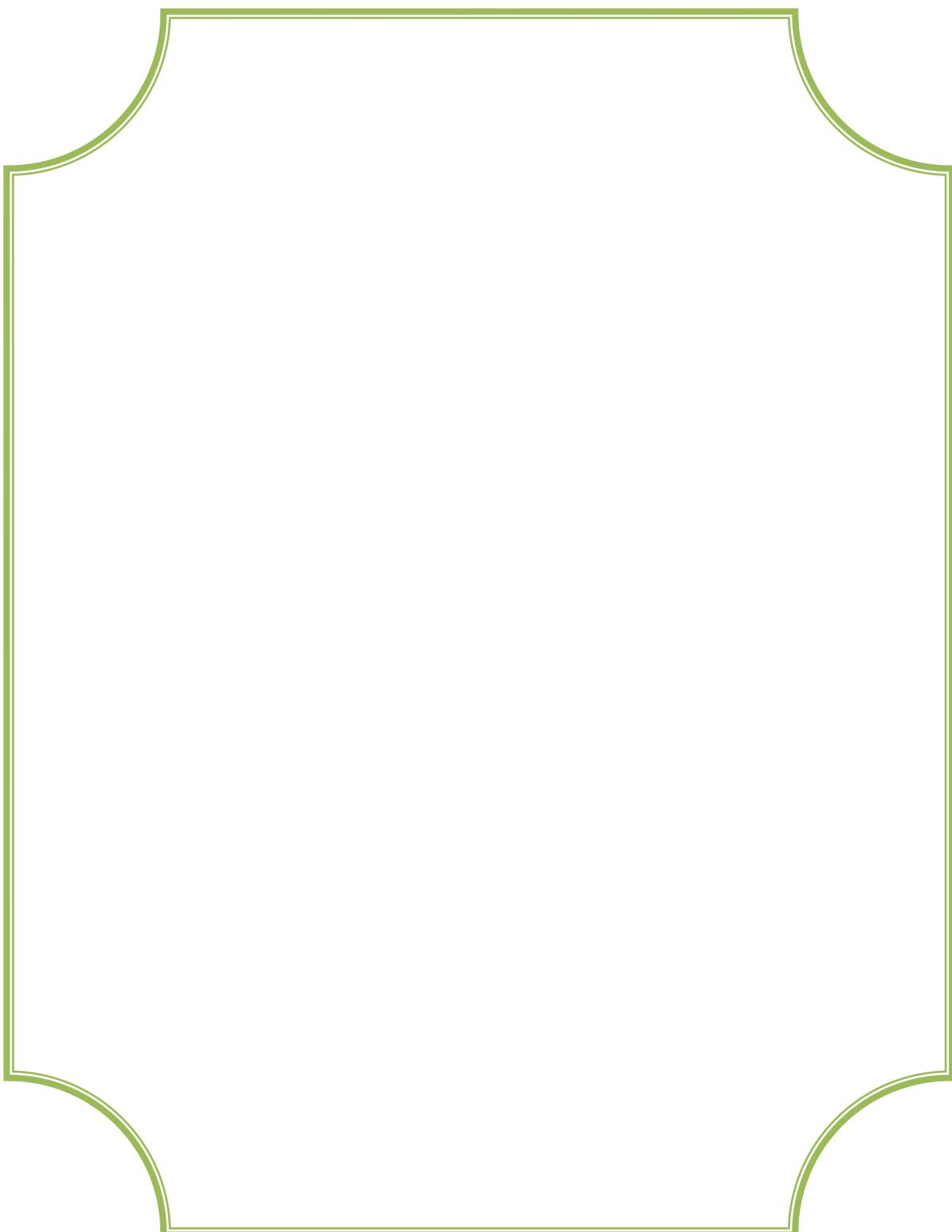
Miesto pre tvoju ilustráciu:

Ukážka č.4.: Mačka Cilka sa lenivo vyhrievala na slniečku a vôbec sa jej dedkovi a babke.

Miesto pre tvoj názor a jeho zdôvodnenie:

Miesto pre tvoju ilustráciu:

9. Tak ako postavy v rozprávke pri svojej spoločnej komunikácii dodržiavali pravidlá slušného správania, tak to funguje aj v každodennom živote. Ľudia, ktorí medzi sebou navzájom komunikujú, musia dodržiavať pravidlá spoločenskej komunikácie. V jednotlivých stĺpčekoch sa nám ale pravidlá pomiešali a tvojou úlohou je ich navzájom pospájať a v správnej podobe napísat'.

Pravidlá:

Hovoríme vždy iba	stručne.
Vyjadrujeme sa presne, jasne,	čo nám chcú druhí povedať.
Pri rozhovore neskáčeme	pravdu.
Nehádame sa, ale	zakázané.
Agresívne a neslušné správanie je	do reči.
Zaujímame sa o to,	ak sa niekto pomýli.
Nikdy sa nevysmievame, ak	slušne odpovedáme.

Pravidlá slušného správania sa:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

AKTIVITA AKROSTYCH

Pri komunikácii nám pomáha ASERTIVITA.

Toto cudzie slovo v preklade znamená slušné prejavenie vlastného názoru, schopnosť povedať nie, ak s niečím nesúhlasím. Na uvedené slovo doplň k jednotlivým písmenkám vlastnosti, ktoré sú podľa teba potrebné pre slušnú komunikáciu.

A

S

E

R

T

I

V

I

T

A

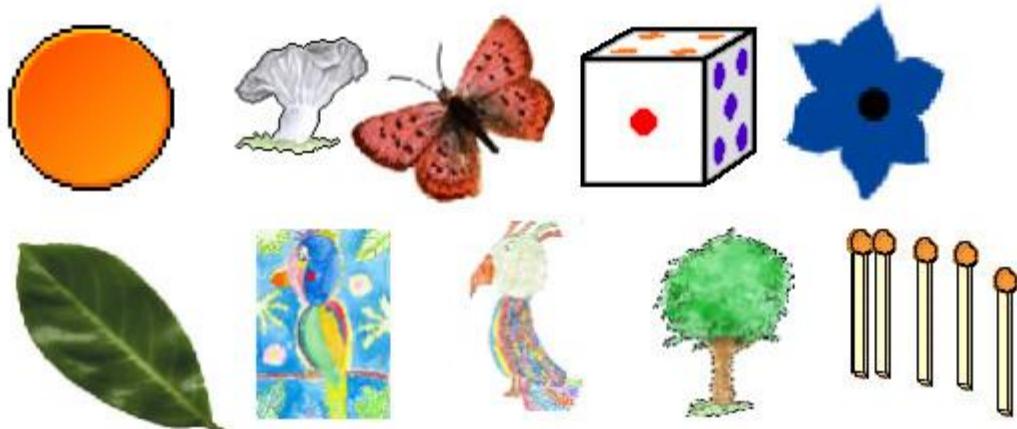
asertivita

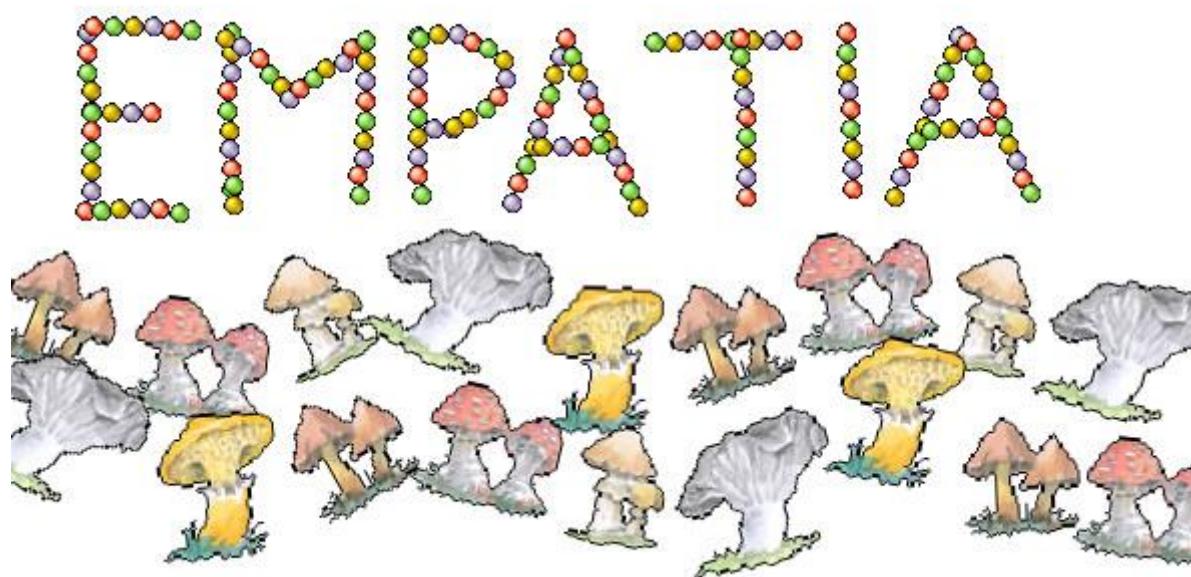
Okrem asertivity je v komunikácii veľmi dôležitá i EMPATIA. Toto cudzie slovo znamená schopnosť porozumieť pocitom iných ľudí.

Teraz sa so spolužiakmi zahrajte hru na empatiu. Vašou úlohou pod vedením pani učiteľky bude snažiť sa vziať najprv do rôznych zvukov, vôní, farieb, potom do pocitov. Hru na empatiu realizujte formou pantomímy.

Pojmy na pantomimické znázornenie:

1. gúľajúca sa lopta	6. padajúci list
2. rastúci hríb	7. život vtáčika v džugli
3. jemný let motýľa	8. život osamelého vtáčika
4. hracia kocka	9. rast stromu
5. rozkvetnutý kvet	10. zápalky

Už viete, že komunikácia je dorozumievanie, platia pri nej určité pravidlá, ktoré musíme rešpektovať a dodržiavať, rovnako dôležitú úlohu v komunikácii zohráva i asertivita a empatia.

Na to, aby komunikácia prebehla, však musí mať aj účastníkov – ľudí, ktorí do komunikácie vstupujú. Vráť sa k rozprávke o repke a napíš, ktoré postavy vstúpili do vzájomnej komunikácie: 1.

2.

3.

4.

5.

6.

Po tichom prečítaní textu si medzi sebou rozdeľte jednotlivé postavy a zahrajte si pomocou inscenačnej metódy rozprávku. Postavy si môžete medzi sebou navzájom obmieňať. Zistuľte, akú intonáciu používa každý z vás, akým spôsobom prednášate jednotlivé repliky (pomaly, rýchlo, veselo, potichu, nahlas...), porovnajte svoju mimiku, gestikuláciu, postoj tela. Svoje zistenia zapíšte:

Intonácia:
.....

Repliky:
.....

Gestikulácia:
.....

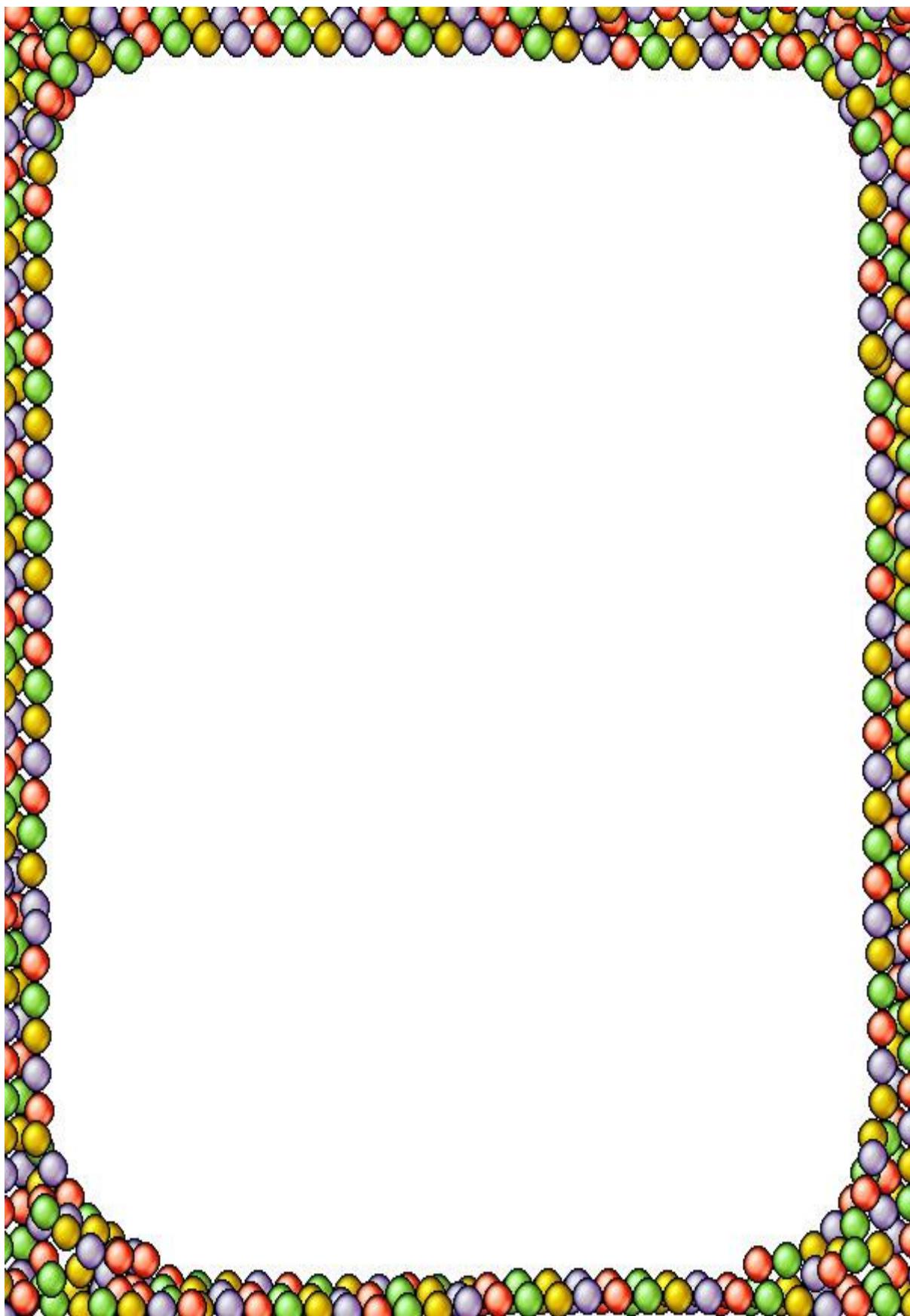
Mimika:
.....

Postoj tela:
.....

V ďalšej fáze pridajte do hry aj iné postavy, vymyslite, ako by prispeli k obohateniu deju, rozprávku si zahrajte aj s novými postavičkami, v priebehu hry meňte intonáciu, mimiku, gestikuláciu. Snažte sa rozprávku zahrať smutno, veselo, rýchlo, pomaly...

Najsmiešnejšiu scénku nakreslite:

Miesto pre ilustráciu najsmiešnejšej scénky:

Aktivita: Hra zmyslov a pocitov

1. Predstav si, že ti chýba jeden zo zmyslov a skús:

a) zatvoriť oči a skús sa na minútku započúvať do zvukov v okolí...

Tvoje pozorovania:

b) zakryť si uši a vnímaj svet okolo seba len zrakom a čuchom...

Tvoje pozorovania:

c) zakryť si oči i uši...

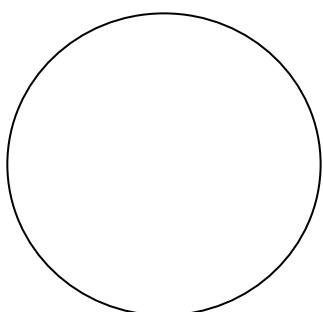
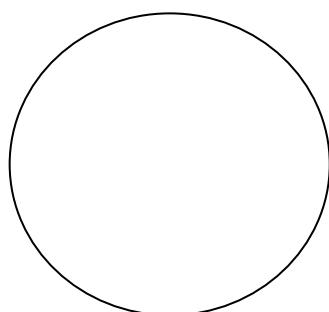
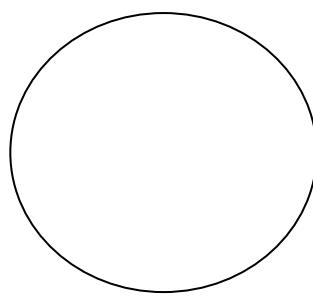
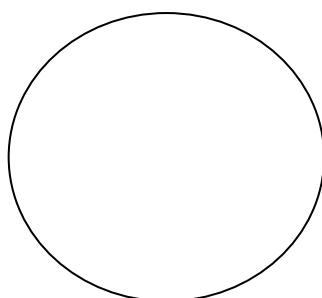
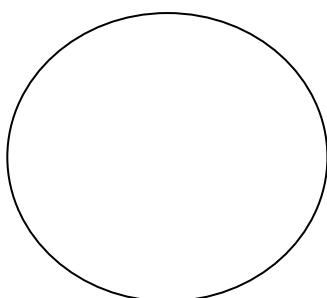
Tvoje pozorovania:

Jednému z vás zaviažte oči, do rúk mu vložte predmet, ktorý bude môcť spoznávať len hmatom a hrajte sa, kto z vás uhádne najviac neznámych predmetov. Veľa zábavy!

Opíšte svoje pocity a porozmýšľajte, ako sa cítia ľudia, ktorí nedokážu vnímať svet vo svojej celistvosti a na základe toho aj ich komunikačné zručnosti sú značne obmedzené.

2. Predvedť svojim spolužiakom, ako sa dnes cítiš. Potom postupne znázornite pomocou mimiky a gestikulácie, ako sa cíti človek, ktorý je *usilovný, lenivý, ospalý, smutný, nahnevaný, pokojný, naľakaný, prekvapený, bojazlivý, popletený*. Vyberte si jeden – dva výrazy a rozohrajte scénku s pozdravom, komunikáciou, použite pravidlá slušného správania sa, asertivitu, empatiu.

Vyberte si päť pocitov a graficky ich znázornrite.

6. Čo je to komunikácia – krátky testík na záver

1. Komunikácia sa iným slovom nazýva aj
2. Zvieratká medzi sebou komunikujú. áno nie
3. Označ správnu odpoveď: a) **Komunikácia** medzi ľuďmi znamená vzájomnú výmenu informácií a môže prebiehať dvomi spôsobmi:
 - a) pomocou mimiky (pohyby tváre), gest (pohyby rúk), postoja – neverbálna komunikácia
 - b) pomocou slov – verbálna komunikácia
4. pomáha riešiť akékol'vek konfliktné situácie či nedorozumenia.
5. Uvedť dva znaky slušného pozdravu: a)
 b)
6. Vysvetli pravidlo: Neskákať do reči.
.....
.....
7. Asertivita znamená:
8. Schopnosť porozumieť pocitom iných ľudí sa nazýva
9. Najťažšia úloha pre teba bola
pretože
10. Najľahšia úloha pre teba bola
pretože

A teraz sa môžeš ohodnotiť, ako si zvládol tému komunikácie:

